

Posudek diplomové práce Bc. Terezy Krátké *Hispanoamerická literární tradice v díle Jorgeho Luise Borgese (argentinské motivy v Borgesových esejích a básních)*

Jorge Luis Borges patří k nejznámějším, a tedy i nejstudovanějším hispanoamerickým autorům. Bývá spojován především s žánrem fantastické povídky a s kosmopolitní polohou literatury – jeho texty odrážejí hluboké znalosti umění, náboženství či filozofickým názorů doslova z celého světa. Přesto můžeme Borgesovu literaturu chápat jako nekonečné variace na několik klíčových témat: pojetí času, svět jako řád či chaos (odtud oblíbené symboly labyrintu či knihovny), dvojník, statečnost nebo lidský život dostávající smysl v jednom rozhodujícím okamžiku...

Tereza Krátká se rozhodla uniknout z Borgesova labyrintu, který hrozí svou rozměrností a neuchopitelností, jasným vymezením tématu a korpusu studovaných textů. A již tento moment je na její práci zajímavý: dala přednost tvorbě esejistické a básnické a to navíc z první „fáze“ Borgesovy tvorby, tj. z dvacátých a třicátých let 20. století. Ve třech básnických sbírkách (*Vroucnost Buenos Aires*, *Měsíci tváří v tvář* a *Sanmartínský sešit*) a třech knihách esejů (*Evaristo Carriego*, *Rozměr mé naděje* a *Jazyk Argentinců*) sleduje motivy, postavy, apod. spjaté s Argentinou a snaží se ukázat, jak klíčovou roli hraje argentinská (potažmo hispanoamerická) tradice a argentinská topoi v Borgesově tvorbě.

Struktura předkládané diplomové práce je sevřená a jasně vystavěná: autorka postupuje od nutného rámce – hispanoamerický myšlenkový kontext (autorka výstižně shrnuje názory Josého Martího a Josého Enriqueho Rodóa, u nichž vyzdvihuje tematiku ras, identity, duchovními a materiálními hodnotami, apod.), povaha eseje – ke studovanému korpusu. Již samotný kontext je pevně svázán se stěžejní částí práce a od počátku se textem Terezy Krátké vine jako červená nit jednak klíčový argentinský obraz civilizace a barbarství a jednak Borgesův verš „pampa a předměstí jsou bohové“. Problematiku civilizace versus (?) barbarství sleduje od romantických děl (především Sarmientova *Facunda* a Hernándezova *Martína Fierra*) a poukazuje na její přítomnost v Borgesově díle; Tereza Krátká říká, že „nakonec Borges ze sarmientovské dichotomie volí paradoxně civilizaci“ (s. 21) – proč paradoxně? Není to logická volba, byť přetrvává jistá estetická fascinace barbarství – což práce dokládá?

Verš „pampa a předměstí jsou bohové“ zase jasně poukazuje na propojení obou prostorů a na cestu, která u Borgese vede od gauča ke compadritovi, městskému rváči a frajerovi.

Ústřední kapitoly se věnují právě analýze argentinských topoi ve zmíněných esejích a básnických sbírkách; jsou to pampa, gaučo, compadre, Buenos Aires a předměstí. Autorka využívá metody kvantitativní analýzy (grafy tvoří přílohy práce) a vystopovává slova, která mají u Borgese nejhojnější výskyt. Tento statistický postup není pro Terezu Krátkou cílem, ale jen východiskem: kvantitativní analýza jí slouží jako podklad pro analýzu kvalitativní. Není tedy ani tak důležité, kolikrát se daný výraz objevuje, jako spíše proč – proto např. poukazuje na fakt, že slovo pampa je někde nahrazeno slovem horizont (s. 41). Autorka navíc Borgesovy obrazy (ať esejistické, či básnické) propojuje s tradicí – poukazuje na jejich výskyt u Sarmienta či Hernández – a kde je to třeba, zmiňuje i Borgesovy povídky (např. v souvislosti s básní *Martín Fierro*). Z pampy i z předměstí argentinské metropole, z prostředí gaučů i compadritů nám nakonec vyvstává jednotící obraz kuráže a kultu nože; Tereza Krátká nepoukazuje jen na Borgesovu fascinaci těmito topoi, ale i na jejich zpochybnění, třeba v básni „Al coronel Francisco Borges“, kde je termín „coraje“ (udatnost) spojen s termínem „inútil“ (zbytečná).

Pouť po argentinských motivech končí u postavy caudilla, diktátora, která je v hispanoamerické literatuře tak zásadní a bohužel pravdivá.

Text Terezy Krátké dokazuje zvládnutí materiálu, velmi dobrou práci se sekundární literaturou, která je úzce propojena se studovanými texty a otázkami, vyzrálé formulační a stylistické schopnosti a v neposlední řadě zaujetí tématem a porozumění literárnímu textu. Diplomová práce dokládá, že Borges rozhodně není jen autorem 2. poloviny 20. století, že právě naopak je možné najít jeho stěžejní tvůrčí postupy a témata již v této první fázi, a že vedle kosmopolitní roviny je stejně důležitá rovina hispanoamerická a konkrétně argentinská – je nutné zdůraznit, že ta je přítomná neustále, i v pozdějších esejích, básních a povídkách.

Škoda jen, že autorka v závěru práce nezformulovala odpovědi, které našla na své úvodní otázky; závěr působí spíš jako resumé (to navíc mělo být i ve španělštině).

Práce Terezy Krátké však svou úrovní zcela splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

Praha, 6. 6. 2016

Mgr. Dora Poláková Ph. D.